JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. május 12.[1]

C-593/14. sz. ügy

Masco Denmark ApS,
Damixa ApS
kontra
Skatteministeriet

(a Vestre Landsret [nyugati regionális fellebbviteli bíróság, Dánia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Adójogszabályok — Letelepedés szabadsága (EK 43. cikk) — Nemzeti társasági adó — Kamatjövedelem — Leányvállalatnak nyújtott kölcsön — Adómentesség alultőkésített leányvállalat kamatkiadásainak levonására vonatkozó tilalom esetén — Külföldi illetőségű leányvállalattal rendelkező anyavállalat — Egy másik tagállam kamatlevonási tilalma”

I – Bevezetés

1. A nemzetközi vállalatcsoportok adóelkerülési stratégiái erősen foglalkoztatták a nemzetközi közösséget az utóbbi években. A nyereségek egyik államból a másik államba történő, adócsökkentő áthelyezésére klasszikusan a külföldi leányvállalatok kölcsönön, nem pedig saját tőkén keresztüli finanszírozása ad lehetőséget. Ily módon a leányvállalat részben elkerülheti a nyeresége utáni adózást a székhelye szerinti államban, és ehelyett az anyavállalat székhelye szerinti államban lesz adóköteles alkalmasint kamatjövedelmek formájában fennálló kedvezőbb feltételek mellett.

2. A nyereségátvitel e lehetősége szolgál a jelen dán előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául. A dán államkincstár e jelenség elkerülése érdekében kamatlevonási tilalmat vezetett be azon – úgynevezett – alultőkésített leányvállalatok tekintetében, melyek esetében vélelmezhető, hogy számukra az anyavállalatnak több saját tőkét kellene biztosítania. A levonás tilalmának hatása abban áll, hogy a dán leányvállalatok nyereségét a túlzott kamatfizetésekkel való csökkentés nélkül kell megadóztatni Dániában. A kamatfizetések Dánián belüli kettős adóztatásának elkerülése érdekében azonban a megfelelő kamatjövedelmek ebben az esetben a dán anyavállalat vonatkozásában adómentesek.

3. Mindazonáltal a dán anyavállalatok nem élvezhetik ezt a mentességet, ha leányvállalatuk másik tagállamban rendelkezik illetőséggel, és ott szintén a kamatlevonás tilalma alá tartozik. A Bíróságnak tehát tisztáznia kell, hogy egy ilyen jellegű szabályozás, amely a nyereségáthelyezéssel szemben kíván védelmet nyújtani, összeegyeztethető-e a letelepedés szabadságával. Ennek körében különösen fontos az ítélkezési gyakorlat következetességének megőrzése a közvetlen adók terén.

1 — Eredeti nyelv: német.

II – Jogi háttér

Az uniós jog

4. Az alapjogvita tárgyát képező időszak tekintetében az alábbiak szerint szabályozza a letelepedés szabadságát az EK[2] 43. cikk (jelenleg EUMSZ[3] 49. cikk):

„Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos a valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó minden korlátozás. Ezt a rendelkezést azokra a korlátozásokra is alkalmazni kell, amelyek képviseletnek, fióktelepnek vagy leányvállalatnak egy tagállam valamely tagállamban letelepedett állampolgára által történő alapítására vonatkoznak.

A szabad letelepedés magában foglalja a jogot gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására, vállalkozások, így különösen a 48. cikk második bekezdése szerinti társaságok alapítására és irányítására, a letelepedés országának joga által a saját állampolgáraira előírt feltételek szerint, figyelemmel a tőkére vonatkozó fejezet rendelkezéseire is.”

5. Az EK 48. cikk (jelenleg EUMSZ 54. cikk) a következőképpen terjeszti ki a letelepedés szabadságának hatályát:

„Valamely tagállam jogszabályai alapján létrehozott olyan társaság, amelynek létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helye a Közösség területén van, e fejezet alkalmazása szempontjából ugyanolyan elbánásban részesül, mint azok a természetes személyek, akik a tagállamok állampolgárai.

[…]”

A nemzeti jog

6. A Dán Királyságban társasági adót vetnek ki a dán társaságok jövedelmeire, amelyekbe a kamatjövedelmek is beleszámítanak.

7. Az a dán társaság, amely vállalatcsoport tagja, a társasági adóról szóló törvény (Selskabsskattelov) 11. §-ának (1) bekezdése értelmében főszabály szerint nem vonhatja le működési költségként a vállalatcsoporton belüli adósság kamatkiadásait, amennyiben alultőkésített. Az alultőkésítés abban áll, hogy a társaság adósságának aránya a tőkéjéhez képest meghaladja a 4:1 arányt.

8. A társasági adóról szóló dán törvény 11. §-ának (1) bekezdése szerinti kamatkiadásokra vonatkozó levonási tilalom alkalmazása esetén a rendelkezés (6) bekezdése értelmében a kamatjogosult tekintetében adómentesek a megfelelő kamatbevételek.

2 — Az Amszterdami Szerződéssel módosított, az Európai Közösséget létrehozó szerződés (HL 1997. C 340., 173. o.).

3 — Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (HL 2012. C 326., 47. o.).

III – Az alapjogvita

9. Az alapjogvita tárgyát a Damixa ApS dán társasággal (a továbbiakban: Damixa) szemben a 2005-ös és 2006-os évekre kivetett dán társasági adó megállapítása, különösen bizonyos kamatbevételek adó szempontjából való figyelembevétele képezi. A Damixa ekkor a Masco Denmark ApS egyik leányvállalata volt, amellyel összevont csoportos adóztatás alá tartozott, és az ezért szintén felperes az alapeljárásban.

10. A Damixa kölcsönt nyújtott Németországban illetőséggel rendelkező, 100%-os tulajdonában álló leányvállalata, a Damixa Armaturen GmbH részére. Ezzel összefüggésben a 2005-ös és 2006-os évben összesen 9 584 745 dán korona kamatbevétele keletkezett. A német leányvállalatnál a kamatokat nem ismerték el működési költségként, hanem azokat kifizetett nyereségként kezelték, mert az a német törvény alapján alultőkésített társaságnak minősült (a társaság adósságának aránya a tőkéjéhez képest meghaladta a 1,5:1 arányt).

11. A dán adóhatóság ebben az esetben nem teszi lehetővé a társasági adóról szóló dán törvény 11. §-ának (6) bekezdése szerinti adómentesség alkalmazását a kamatbevételekre. A mentesség ugyanis azt feltételezi, hogy a kamatkiadások a kamatfizetés kötelezettjénél a társasági adóról szóló dán törvény 11. §-ának (1) bekezdése alapján a kamatlevonás tilalma alá tartoznak. E levonási tilalom azonban csak azokra a társaságokra vonatkozik, amelyek a dán adó hatálya alá tartoznak, tehát főszabály szerint csak a Dániában illetőséggel rendelkező társaságokra.

12. Ezzel szemben a Damixa szerint a szóban forgó szabályozás korlátozza a letelepedési szabadságát. Végső soron ugyanis csak azért tagadják meg tőle az adómentességet, mert a leányvállalata, amelytől a kamatbevételeket kapja, egy másik tagállamban rendelkezik illetőséggel.

IV – A Bíróság előtti eljárás

13. A Vestre Landsret (nyugati regionális fellebbviteli bíróság, Dánia), amely elé időközben az ügy került, az EUMSZ 267. cikk alapján 2014. december 19-én a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

Az EK 48. cikkel összefüggésben értelmezett EK 43. cikkel ellentétes-e az, ha valamely tagállam nem teszi lehetővé valamely belföldi illetőségű társaság részére a kamatjövedelem adómentességét akkor, ha az ugyanazon cégcsoporthoz tartozó, valamely másik tagállambeli illetőségű kapcsolt vállalkozás nem jogosult adólevonásra a megfelelő kamatköltség tekintetében az utóbbi tagállam alultőkésítés esetén korlátozott kamatlevonásról szóló (a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló) szabályai alapján, noha a tagállam lehetővé teszi a belföldi illetőségű társaság részére a kamatjövedelem adómentességét olyan esetekben, amikor az ugyanazon csoporthoz tartozó, ugyanazon tagállambeli illetőségű kapcsolt vállalkozás nem jogosult adólevonásra a megfelelő kamatköltség tekintetében, az alultőkésítés esetén korlátozott kamatlevonásról szóló (a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló) nemzeti szabályok alapján?

14. A Bíróság előtti eljárásban e kérdésre vonatkozóan az alapügy felperesei, a Dán Királyság és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztettek elő, és a 2016. március 3-án tartott tárgyalás keretében is meghallgatták őket.

V – Jogi értékelés

15. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy összeegyeztethető-e a letelepedés szabadságával, ha valamely tagállam azokat a kamatbevételeket, amelyeket egy anyavállalat a leányvállalatától kap, mentesíti az adó alól, amennyiben a leányvállalat megfelelő kamatkiadásai ugyanazon tagállam adójogszabályai szerint alultőkésítés miatt levonási tilalom alá tartoznak, ugyanakkor nem adómentesek e kamatbevételek akkor, ha a leányvállalat másik tagállamban rendelkezik illetőséggel, és a kamatfizetések az ottani adóztatás keretein belül szintén nem vonhatók le alultőkésítés miatt.

A – *A letelepedés szabadságának korlátozása*

16. Az EK 48. cikkel összefüggésben értelmezett EK 43. cikk értelmében tilos a valamely tagállam társaságainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó minden korlátozás. E tilalom nemcsak a fogadó államra, hanem a társaság származási államára is vonatkozik.[4] A letelepedés szabadságának főszabály szerint tiltott korlátozása áll tehát fenn akkor, ha a származási állam egy külföldi leányvállalattal rendelkező belföldi anyavállalatot hátrányban részesít egy belföldi leányvállalattal rendelkező belföldi anyavállalattal szemben.[5]

17. Jelen esetben először úgy tűnik, hogy a Damixa ily módon hátrányt szenved. Míg a külföldi leányvállalatának kamatfizetései után nem részesül adómentességben, bár a leányvállalata nem vonhatja le a kamatokat működési költségként jövedelmének adóztatása keretében, addig egy olyan belföldi leányvállalattal, amely szintén nem vonhatja le a kamatokat, adómentességben részesülhetne.

18. Végeredményben a dánhoz hasonló szabályozás mégsem korlátozza a Damixa letelepedési szabadságát, mert hátrányos helyzetét nem kizárólag a Dán Királyság okozta. Ez a szemlélet az ítélkezési gyakorlatban rögzített autonómia elvéből következik (erről lásd az 1. pontot), és ezt lényegében az ítélkezési gyakorlatban kialakult *Manninen-irányzat* sem kérdőjelezi meg (erről lásd a 2. pontot).

1. Az autonómia elve

19. A Bíróság többször megállapította, hogy az alapvető szabadságok nem kötelezik a tagállamot arra, hogy adójogszabálya alkalmazásakor figyelembe vegye a valamely másik tagállam különleges szabályozásából adódó esetlegesen hátrányos következményeket.[6] Ugyanis az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében különösen a letelepedés szabadsága nem kötelezi a tagállamot arra, hogy az adójogi szabályait valamely másik tagállam szabályai függvényében határozza meg az olyan adóztatás minden helyzetben történő biztosítása végett, amely a nemzeti adójogi szabályozásokból származó valamennyi különbséget megszünteti.[7]

4 — Lásd többek között: *Daily Mail* és *General Trust ítélet* (81/87, *EU:C:1988:456*, 16. pont); National Grid Indus ítélet (C-371/10, EU:C:2011:785, 35. pont); Nordea Bank Danmark ítélet (C-48/13, *EU:C:2014:2087*, 18. pont); Sparkasse Allgäu ítélet (C-522/14, EU:C:2016:253, 20. pont).

5 — Lásd többek között: X és Y *ítélet* (*C-200/98*, *EU:C:1999:566*, 27. és 28. pont); *Papillon-ítélet* (*C-418/07*, *EU:C:2008:659*, 31. és 32. pont); SCA Group Holding és társai ítélet (C-39/13–C-41/13, EU:C:2014:1758, 23–27. pont); Nordea Bank Danmark *ítélet* (*C*-48/13, *EU:C*:2014:2087, 19. pont); Groupe Steria ítélet (C-386/14, EU:C:2015:524, 15. pont).

6 — Lásd: Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt ítélet (C-157/07, EU:C:2008:588, 49. pont); K-ítélet (C-322/11, EU:C:2013:716, 79. pont).

7 — *Deutsche Shell* ítélet (C-293/06, *EU:C:2008:129*, 43. pont); Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt ítélet (C-157/07, EU:C:2008:588, 50. pont); National Grid Indus ítélet (C-371/10, EU:C:2011:785, 62. pont); lásd továbbá ebben az értelemben a különböző letelepedés szerinti tagállamok közötti választás tekintetében: Columbus Container Services ítélet (C-298/05, EU:C:2007:754, 51. pont); *X-ítélet* (*C-686/13*, *EU:C:2015:375*, 33. pont); lásd különösen a kettős adóztatással kapcsolatban: CIBA-ítélet (C-96/08, EU:C:2010:185, 28. pont); Bizottság kontra Magyarország ítélet (C-253/09, EU:C:2011:795, 83. pont); X-ítélet (C-302/12, EU:C:2013:756, 29. pont); lásd ezen túlmenően az adójogi bejelentési kötelezettségekkel kapcsolatban: Sparkasse Allgäu ítélet (C-522/14, EU:C:2016:253, 31. pont); lásd továbbá a tőke szabad mozgásával kapcsolatban: Block-ítélet (C-67/08, EU:C:2009:92, 31. pont); Banco Bilbao Vizcaya *Argentaria ítélet* (*C-157/10*, *EU:C:2011:813*, 39. pont).

20. Az „autonómia elve”[8] végső soron kimondja, hogy valamely tagállam nem sérti meg az alapvető szabadságokat olyan helyzetben, amelyben a határokon átnyúló helyzetek hátrányos kezelése kizárólag egy másik tagállam adójogi szabályaira figyelemmel áll fenn. A tagállamok egyedi adórendszerei ugyanis minden esetben autonómnak tekintendők.[9]

21. A Bíróság ezen elv alapján döntött úgy, hogy a tagállam nem köteles attól függővé tenné saját adóbeszedését, hogy valamely másik tagállam ugyanazon ügyletre szintén adót vet-e ki.[10]

22. Szintén az autonómia elve alapján döntött úgy a Bíróság az úgynevezett Exit-adóztatás keretében, hogy a tagállam a vállalkozás vagyontárgyainak a vállalkozás székhelyének más tagállamba való áthelyezését követő értékcsökkenését nem köteles attól függően figyelembe venni, hogy a fogadó tagállam adószabályozása előírja-e ezen értékcsökkenés figyelembevételét.[11]

23. Az autonómia elve alapján a veszteségek határokon átnyúló elszámolása sem függhet attól, hogy a másik tagállam adószabályozása kizárja-e a külföldi illetőségű leányvállalat veszteségeinek átvitelét[12] vagy általánosan az ott fekvő ingatlan értékesítéséből származó veszteség elszámolását.[13]

24. Mindezen esetekben a határokon átnyúló helyzet hátrányos kezelése legalább annyira a másik tagállamnak is tulajdonítható és ezért az adóztatási joghatóság tagállamok közötti megosztásának,[14] illetve e joghatóság párhuzamos gyakorlásának következménye.[15] Az a hátrányos kezelés azonban, amely kizárólag két tagállam jogszabályainak kölcsönhatásából ered, a két tagállam egyikének sem tudható be az egyik alapvető szabadság korlátozásaként.[16]

25. Ennek különösen szemléletes példája a határokon átnyúló helyzetek két tagállam általi kettős adóztatása, amely a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint nem sérti az alapvető szabadságokat,[17] bár nyilvánvalóak a belső piacra gyakorolt negatív hatásai. Két tagállam autonóm eljárásának belső piacra gyakorolt ilyesfajta negatív hatásai azonban az alapvető szabadságok útján nem, csak megfelelő uniós szintű jogi aktusok[18] vagy – jelenleg uralkodó, második legjobb megoldásként – a tagállamok egymás közötti bilaterális vagy multilaterális egyezményei[19] útján akadályozhatók meg.

8 — A Bíróság a hivatkozott elvekkel összefüggésben többször beszélt a tagállamok „bizonyos autonómiájáról” a közvetlen adókra vonatkozó jog területén; lásd: Columbus Container Services ítélet (C-298/05, EU:C:2007:754, 51. pont); Block-ítélet (C-67/08, EU:C:2009:92, 31. pont); Bizottság kontra Magyarország ítélet (C-253/09, EU:C:2011:795, 83. pont).

9 — Ez fordított irányban is igaz: valamely tagállam szabályozása abban az esetben is sérti az alapvető szabadságokat, ha a kizárólag általa előidézett hátrányt egy másik tagállam szabályozása ellensúlyozza; lásd ezzel kapcsolatban az SCA Group Holding és társai egyesített ügyekre vonatkozó indítványom (C-39/13–C-41/13, EU:C:2014:104, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); lásd továbbá ebben az értelemben: Amurta-ítélet (C-379/05, EU:C:2007:655, 78. pont).

10 — Lásd: Block-ítélet (C-67/08, EU:C:2009:92, 28–31. pont); CIBA-ítélet (C-96/08, EU:C:2010:185, 28. pont).

11 — Lásd: National Grid Indus ítélet (C-371/10, EU:C:2011:785, 61. és 62. pont).

12 — Lásd: Bizottság kontra Egyesült Királyság *ítélet* (*C-172/13*, *EU:C:2015:50, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat*).

13 — Lásd: K-ítélet (C-322/11, EU:C:2013:716, 79–81. pont).

14 — Lásd ebben az értelemben: Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt ítélet (C-157/07, EU:C:2008:588, 51. és 52. pont).

15 — Lásd ebben az értelemben: Kerckhaert és Morres ítélet (C-513/04, EU:C:2006:713, 20. pont); CIBA-ítélet (C-96/08, EU:C:2010:185, 25. pont).

16 — Az autonómia elvének hatásait az alapvető szabadságok korlátozását kizáró tényezőként értékelik a következő ítéletek: Columbus Container Services ítélet (C-298/05, EU:C:2007:754, 50–54. pont); Block-ítélet (C-67/08, EU:C:2009:92, 23–31. pont); *X-ítélet* (*C-686/13*, *EU:C:2015:375*, 33–35. pont); Sparkasse Allgäu ítélet (C-522/14, EU:C:2016:253, 24–32. pont); ezzel szemben a korlátozás igazolásának keretében foglalkoznak az autonómia elvével a következő ítéletek: *Deutsche Shell ítélet* (*C-293/06*, *EU:C:2008:129, 41–44. pont*); National Grid Indus ítélet (C-371/10, EU:C:2011:785, 50–64. pont); Bizottság kontra Magyarország ítélet (C-253/09, EU:C:2011:795, 81–83. pont); K-ítélet (C-322/11, EU:C:2013:716, 74–82. pont).

17 — Lásd kizárólag: Damseaux-ítélet (C-128/08, EU:C:2009:471, 34. pont); CIBA-ítélet (C-96/08, EU:C:2010:185, 28. pont); Haribo Lakritzen Hans Riegel és Österreichische *Salinen ítélet* (*C-436/08* és *C-437/08*, *EU:C:2011:61*, 170. pont); X-ítélet (C-302/12, EU:C:2013:756, 29. pont).

18 — Lásd kizárólag: Kerckhaert és Morres ítélet (C-513/04, EU:C:2006:713, 22. pont); Columbus Container Services ítélet (C-298/05, EU:C:2007:754, 45. pont); Block-ítélet (C-67/08, EU:C:2009:92, 30. pont); CIBA-ítélet (C-96/08, EU:C:2010:185, 27. pont).

19 — Lásd kizárólag: *Deutsche Shell ítélet* (*C-293/06*, *EU:C:2008:129, 41. és 42. pont*); Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt ítélet (C-157/07, EU:C:2008:588, 48. és 49. pont).

26. A jelen ügyben a Damixa határokon átnyúló letelepedése hátrányos kezelésének elengedhetetlen feltétele abban áll, hogy a külföldi német adójogi szabályok, amelyek hatálya alá a leányvállalata tartozik, kamatlevonási tilalmat szabályoznak. E valamely másik tagállam felelősségi körébe tartozó szabályozás nélkül ellenben nem állapítható meg a határokon átnyúló helyzet hátrányos kezelése a belföldi helyzethez képest. Ugyanis egy másik tagállam által szabályozott kamatlevonási tilalom nélkül a külföldi leányvállallat az adóztatása keretében szokás szerint működési költségként levonhatná a Damixa anyavállalatának történő kamatfizetéseket. Azonban azok az anyavállalatok, amelyeknek a leányvállalatai a kamatfizetéseket működési költségként levonhatják, a jelen dán adószabályozás alapján attól függetlenül nem kérhetik a megfelelő kamatjövedelmeik adómentességét, hogy leányvállalatuk belföldön vagy külföldön található-e.

27. Ellenben ha jelen esetben a letelepedés szabadságának a dán szabályozás általi korlátozását feltételeznénk, a Dán Királyságnak – e korlátozás igazolhatóságától függően – a határokon átnyúló helyzetek adómentességét minden esetben attól kellene függővé tennie, hogy valamely másik tagállam kamatlevonási tilalmat ír-e elő az adóalanyai számára. Ez egyértelműen ellentmondana az autonómia elvéhez fűződően bemutatott ítélkezési gyakorlatnak.

2. A Manninen-ítélet

28. Az autonómia elvével a Manninen-ítélet[20] is összeegyeztethető, amelynek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolása szempontjából betöltött jelentőségét az eljárásban részt vevő felek erősen vitatták, annak ellenére, hogy annak meghozatalára már 2004-ben, az autonómia elvének ítélkezési gyakorlatunkban történő kialakulása *előtt* sor került.

29. A Manninen-ítéletben a Bíróság a tőke szabad mozgásának megsértését állapította meg a belföldi részvényesek osztalékból származó jövedelemének adóztatása keretében. A nemzeti adójogszabályok ugyanis a részvényeseknek a társasági adó erejéig főszabály szerint adójóváírást biztosítottak, amelyet az a társaság, amelyben részesedéssel rendelkeztek, a kifizetett nyereségek után már megfizetett. Ugyanakkor ebből a társasági nyereségek gazdasági kettős adóztatásának megelőzésére szolgáló intézkedésből ki voltak zárva a külföldi társaságok részvényesei. A külföldi társaságok által más tagállamban fizetett társasági adó beszámítása ebben az esetben nem volt lehetséges. A Bíróság e tekintetben a határokon átnyúló befektetések korlátozását állapította meg, amelyre igazolást sem talált.

30. A jelen ügyre vonatkoztatva azzal lehetne érvelni, hogy valamely leányvállalatnak a kamatlevonás tilalma miatti magasabb adóztatása is olyan adónak minősül, amelyet a belföldi részvényesnél, nevezetesen az anyavállalatnál kell „beszámítani” oly módon, hogy a kamatjövedelem a részvényesnél nem adóköteles. Ebből az összehasonlításból az következne, hogy a jelen ügyben is – csakúgy, mint a Manninen-ítéletben – feltételezendő a letelepedés szabadságának korlátozása, mivel külföldi részesedések esetén nem lehetséges a „beszámítás”. Ez megkérdőjelezné az autonómia elvének érvényét.

31. Mindazonáltal hangsúlyozni kell, hogy a Bíróság a vitatott nemzeti szabályozást az ítélet akkori indokolásában kifejezetten úgy értelmezte, hogy a társaság társasági adójának beszámítása a részvényesének jövedelemadójába végeredményben ahhoz vezet, hogy az osztalékból származó jövedelem a részvényesnél mentesül az adó alól.[21] Az érintett tagállam tehát egyedül felelt azon külföldi részesedések hátrányos kezeléséért, amelyeknél végeredményben nem írt elő adómentességet az osztalékból származó jövedelmekre. Ebben az értelmezésben a Manninen-ítélet jelentősen különbözik a jelen ügytől. Az anyavállalatok dán adómentessége ugyanis nem általános, hanem csak akkor áll fenn, ha leányvállalataik kamatlevonási tilalom alá tartoznak, ami azonban a külföldi illetőségű leányvállalatok esetében valamely másik tagállam adójogszabályaitól függ.

20 — Manninen-ítélet (C-319/02, EU:C:2004:484).

21 — Lásd: Manninen-ítélet (C-319/02, EU:C:2004:484, 20. és 44. pont).

32. A Manninen-ítélet ezen értelmezésének azonban ellentmondhat az a körülmény, hogy a Bíróság szerint az érintett tagállam nem köteles egy külföldi illetőségű társaság osztalékát a részvényesnél szintén teljes mértékben mentesíteni az adó alól. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint sokkal inkább csak a társaság székhelye szerinti tagállamban ténylegesen megfizetett társasági adót kell beszámítani a részvényes adójába.[22] E tekintetben alkalmasint ellentmondás fedezhető fel tehát az autonómia elvével, hiszen a beszámítás terjedelme a külföldi adó mértékétől és így valamely másik tagállam adójogszabályaitól függ.

33. Az állítólagos ellentmondás ugyanakkor feloldódik, ha felismerjük, hogy a Bíróság ily módon csak azon eszköz megválasztását segítette elő a tagállam számára, amellyel a megállapított jogsértés orvosolható. Az érintett tagállamnak nem kell a külföldi részesedések esetében hasonlóképpen adómentességet előírnia, hogy megelőzze a tőke szabad mozgásának megsértését, hanem elegendő, ha csak a konkrét külföldi társasági adót számítja be.[23] Ezzel szemben az, hogy a külföldi adó beszámítását önmagában – és ezzel a másik tagállam adórendszerétől való függést – az ítélkezési gyakorlatban kialakult *Manninen-irányzat* alapján *nem* követelik meg az alapvető szabadságok, különösen abban mutatkozik meg, hogy a részvényest határokon átnyúló helyzetben az alapján legfeljebb az osztalékból származó jövedelme után fizetendő adó alól kell mentesíteni, ugyanakkor a külföldi társasági adó azt meghaladó összege tekintetében *nem* jogosult visszatérítésre.[24]

3. Következtetés

34. A dánhoz hasonló olyan szabályozás, amely a kamatlevonási tilalom függvényében rendelkezik a kamatjövedelem adómentességéről, nem korlátozza a letelepedés szabadságát, és ezért nem sérti az EK 43. és EK 48. cikket.

B – *Másodlagosan: az esetleges korlátozás igazolása*

35. Amennyiben azonban a Bíróság a jelen ügyben a Damixa letelepedési szabadságának korlátozásából indul ki, azt is meg kell vizsgálni, hogy igazolható-e a hátrányos kezelése.

36. A Damixa hátrányos kezelése adott esetben azzal igazolható, hogy esetében a leányvállalata kamatkiadásainak levonására vonatkozó tilalom a *külföldi* jövedelemadózás, nem pedig a dán társasági adó rendszerén belül áll fenn.

22 — Manninen-ítélet (C-319/02, EU:C:2004:484, 54. pont); lásd ugyancsak többek között: Test Claimants in the FII Group Litigation ítélet (C-446/04, EU:C:2006:774, 70. pont); Meilicke és társai ítélet (C-292/04, EU:C:2007:132, 15. pont); Haribo Lakritzen Hans Riegel és Österreichische Salinen ítélet (C-436/08 és C-437/08, EU:C:2011:61, 61. pont); Meilicke és társai *ítélet* (*C-262/09, EU:C:2011:438*).

23 — Lásd: Manninen-ítélet (C-319/02, EU:C:2004:484, 46. pont).

24 — Lásd: Test Claimants in the FII Group Litigation ítélet (C-446/04, EU:C:2006:774, 52. pont).

1. Az adóztatási joghatóság tagállamok közötti megosztása

37. Jelen esetben először a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatában elismert, az adóztatási joghatóság tagállamok közötti megosztásának megőrzését igazoló okra kell gondolni.[25] Eszerint a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy adóztatási joghatóságukat gyakorolják és védjék.[26] Az ezen alapuló intézkedések túlmutatnak a tagállam egyszerű, az adóbevételei csökkenésének megelőzéséhez fűződő érdekén – amely önmagában nem nyomós közérdek[27] –, mert azok az adóalap tagállamok közötti jogellenes áthelyezésének megakadályozására irányulnak.

38. A jelen ügy egyik sajátossága, hogy a tagállamok az adóztatási joghatóságot – nem, mint egyébként – egyezményben vagy egyoldalúan,[28] hanem egy uniós jogi aktus útján határozták meg. A kamatok ugyanis, amelyeket a Damixa a német leányvállalatától kapott, látszólag a 2003/49/EK irányelv[29] hatálya alá tartoznak. Ezen irányelv 1. cikkének (1) és (2) bekezdése az ilyen kamatok adóztatásának jogát a kamatjogosult tagállamához utalja azzal, hogy a kamatokat a forrás szerinti államban adómentessé teszi.

39. Bár a 2003/49/EK irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja a forrás szerinti államot nem akadályozza abban, hogy a kamatfizetésekre mint nyereségkifizetésekre kivételesen adót vessen ki, ahogyan ez a kamatlevonási tilalom segítségével lehetséges, és bár a leányvállalatnak a kamatlevonási tilalmat közvetlenül befolyásoló adóztatása nem tartozik annak 1. cikkének (1) bekezdése alá,[30] az irányelv egyértelműen kimondja, hogy a határokon átnyúló kamatfizetéseknél az adóztatási joghatóság a kamatjogosult tagállamát illeti meg.[31]

40. A Dán Királyság jelen esetben fennálló adóztatási joghatósága azonban nem lenne megőrizhető, ha az a körülmény, hogy valamely forrás szerinti állam, mint a Németországi Szövetségi Köztársaság, a kamatfizetéseket a kamatlevonás tilalmának segítségével megadóztatja, ahhoz vezetne, hogy Dániának fel kellene adnia az adóztatási joghatóságát azzal, hogy ilyen esetekre is adómentességet kellene előírnia. Jóllehet a 2003/49 irányelvhez hasonló uniós adójogi aktusok is kötve vannak az alapvető szabadságokhoz.[32] Ha azonban az alapvető szabadságok adójogszabályokban fennálló korlátozása igazolásának az adóztatási joghatóság tagállamok közötti megosztásához kell igazodnia,[33] akkor még inkább így van ez egy uniós szintű megosztás esetében.

41. Mivel a szóban forgó adómentességnek a belföldi leányvállalatok kamatfizetéseire való korlátozásánál enyhébb eszköz sincs az adóztatási joghatóságnak a 2003/49 irányelv általi megosztással ellentétesen a forrás szerinti államba való áthelyezésének megakadályozására, ez az intézkedés indokolt az adóztatási joghatóság tagállamok közötti megosztásának megőrzése érdekében.

25 — Lásd többek között: Marks & Spencer ítélet (C-446/03, EU:C:2005:763, 45. pont); National Grid Indus ítélet (C-371/10, EU:C:2011:785, 45. pont); Finanzamt Linz ítélet (C-66/14, EU:C:2015:661, 41. pont).

26 — Lásd részletesen a Nordea Bank Danmark *ügyre vonatkozó indítványom* (*C*-48/13, *EU*:*C*:2014:2087, 38–41. pont, *valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat*).

27 — Lásd többek között: *ICI-ítélet* (*C-264/96*, *EU*:*C*:*1998*:*370, 28. pont*); Manninen-ítélet (C-319/02, EU:C:2004:484, 49. pont); Bizottság kontra *Ausztria* ítélet (*C-10/10*, *EU*:*C*:*2011*:*399*, 40. pont).

28 — Lásd többek között: *Aberdeen Property Fininvest Alpha ítélet* (*C-303/07*, *EU*:*C*:*2009*:*377*, 25. pont); National Grid Indus ítélet (C-371/10, EU:C:2011:785, 45. pont); Finanzamt Linz ítélet (C-66/14, EU:C:2015:661, 41. pont).

29 — A különböző tagállambeli társult vállalkozások közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszeréről szóló, 2003. június 3-i 2003/49/EK tanácsi irányelv (HL 2003. L 157., 49. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 380. o.).

30 — Lásd: Scheuten Solar Technology ítélet (C-397/09, EU:C:2011:499, 30. és 31. pont).

31 — Lásd a 2003/49 irányelv (4) preambulumbekezdését is.

32 — Lásd ebben az értelemben a különböző tagállamok anya- és leányvállalatai esetében alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló, 1990. július 23-i 90/435/EGK tanácsi irányelvvel (HL 1990. L 225., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 147. o.) kapcsolatban: Groupe Steria ítélet (C-386/14, EU:C:2015:524, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 — Lásd részletesen a Nordea Bank Danmark *ügyre vonatkozó indítványom* (*C*-48/13, *EU*:*C*:2014:2087, 35–37. pont, *valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat*).

2. Az adórendszer koherenciája

42. Ezen túlmenően a külföldi illetőségű leányvállalatok adómentességből való kizárása az adórendszer koherenciájának megőrzése [34] érdekében is indokolt lehet.

43. Ehhez közvetlen kapcsolatnak kell fennállnia valamely adókedvezmény biztosítása és a kedvezmény valamely meghatározott adóteherrel történő kiegyenlítése között. [35] Ennek körében a kedvezmény és a teher közötti kapcsolat közvetlen jellegét az adójogi szabályozás által követett célra tekintettel kell megítélni. [36] E feltételek teljesülése esetén az adóalanytól megtagadható az adókedvezmény akkor, ha nem terheli az a teher sem, amelyet a tagállam adórendszere elválaszthatatlanul a kért adókedvezményhez kapcsol.

44. Ilyen közvetlen kapcsolat áll fenn jelen esetben az anyavállalat kamatbevételeinek dán adómentessége és a leányvállalat kamatkiadásainak dán levonási tilalma között. A Damixa tehát a kamatbevételei adómentességének kedvezményét kéri anélkül, hogy a leányvállalata a közvetlenül ehhez kapcsolódó, a dán kamatlevonási tilalom formájában jelentkező teher alá tartozna.

45. Ennek az sem mond ellent, hogy a Bíróság több alkalommal úgy foglalt állást, hogy többek között akkor hiányzik az adórendszer koherenciája értelmében vett közvetlen kapcsolat, ha eltérő adóalanyok érintettek. [37] Ugyanis – ahogyan máshol már részletesen kifejtettem [38] – kivételesen mégis fennállhat ilyen közvetlen kapcsolat, ha – ahogyan a jelen ügyben – valamely azonos gazdasági tevékenység párhuzamos hatásai két adóalanyt érintenek. A Bíróság különösen a Papillon-ítéletben ismerte el ezt a szemléletet hallgatólagosan és relevánsnak a jelen ügy vonatkozásában. Ott ugyanis megállapítást nyert, hogy közvetlen kapcsolat áll fenn a vállalatcsoporthoz tartozó valamennyi társaság eredménye konszolidációjának kedvezménye és a vállalatcsoporton belüli egyes ügyletek semlegesítésének adóterhe között. [39] Itt tehát az előnyök és a hátrányok egyaránt a vállalatcsoporton belüli különböző társaságokat érintettek.

46. Az adómentesség kizárása a külföldi kamatlevonási tilalom alá tartozó külföldi illetőségű leányvállalatok esetében egyébként arányos is a legutóbbi ítélkezési gyakorlatnak megfelelően. A Bíróság ugyanis ezzel kapcsolatban úgy határozott, hogy az olyan külföldi körülmények figyelembevétele, amelyek nem a saját adóztatás körébe tartoznak, ellentmondana az olyan szabályozás céljának, amely – akárcsak a jelen ügyben – a kettős adóztatást kívánja elkerülni egy tagállam adórendszerén belül. [40]

47. Ezzel az adórendszer koherenciájának megőrzésére vonatkozó szempont is igazolná a szóban forgó adómentességnek az olyan belföldi leányvállalatok kamatfizetéseiből származó jövedelmekre való korlátozását, amelyek belföldi kamatlevonási tilalom alatt állnak.

34 — Lásd többek között: *Bachmann-ítélet* (*C-204/90*, *EU:C:1992:35*, 28. pont); Manninen-ítélet (C-319/02, EU:C:2004:484, 42. pont); *Papillon-ítélet* (*C-418/07*, *EU:C:2008:659*, 43. pont); SCA Group Holding és társai ítélet (C-39/13–C-41/13, EU:C:2014:1758, 33. pont); Timac Agro Deutschland ítélet (C-388/14, EU:C:2015:829, 39. pont).

35 — Lásd kizárólag: Svensson és Gustavsson ítélet (C-484/93, EU:C:1995:379, 18. pont); ICI-ítélet (C-264/96, EU:C:1998:370, 29. pont); Rewe Zentralfinanz ítélet (C-347/04, EU:C:2007:194, 62. pont); Test Claimants in the FII Group Litigation ítélet (C-35/11, EU:C:2012:707, 58. pont); Timac Agro Deutschland ítélet (C-388/14, EU:C:2015:829, 39. pont).

36 — Lásd kizárólag: *Deutsche Shell* ítélet (C-293/06, *EU:C:2008:129*, 39. pont); Presidente *del Consiglio dei Ministri* ítélet (C-169/08, *EU:C:2009:709*, 47. pont); Timac Agro Deutschland ítélet (C-388/14, EU:C:2015:829, 39. pont); lásd hasonlóképpen már: Manninen-ítélet (C-319/02, EU:C:2004:484, 43. pont).

37 — Lásd: F. E. Familienprivatstiftung Eisenstadt ítélet (C-589/13, EU:C:2015:612, 83. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 — Lásd a Manninen-ügyre vonatkozó indítványom (C-319/02, EU:C:2004:484, 50–65. pont).

39 — Lásd: Papillon-ítélet (C-418/07, EU:C:2008:659, 45–50. pont).

40 — Lásd: Bizottság kontra Magyarország ítélet (C-253/09, EU:C:2011:795, 81. és 82. pont).

VI – Végkövetkeztetések

48. A fenti megállapítások alapján javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszolja meg a Vestre Landsret (nyugati regionális fellebbviteli bíróság, Dánia) kérdését:

Az EK 48. cikkel összefüggésben értelmezett EK 43. cikkel nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely nem teszi lehetővé valamely belföldi illetőségű társaság részére a kamatjövedelem adómentességét akkor, ha az ugyanazon cégcsoporthoz tartozó, valamely másik tagállambeli illetőségű kapcsolt vállalkozás nem jogosult adólevonásra a megfelelő kamatköltség tekintetében az utóbbi tagállam alultőkésítés esetén korlátozott kamatlevonásról szóló szabályai alapján, noha lehetővé teszi a belföldi illetőségű társaság részére a kamatjövedelem adómentességét olyan esetekben, amikor az ugyanazon csoporthoz tartozó, ugyanazon tagállambeli illetőségű kapcsolt vállalkozás nem jogosult adólevonásra a megfelelő kamatköltség tekintetében, az alultőkésítés esetén korlátozott kamatlevonásról szóló nemzeti szabályok alapján.